Compulsory English Courses

Level: Bachelor [illegible] First Year

Course Title: Reading and Writing in English

Code : C.Eng.401
Full Marks: 100
Pass Marks : 40
Teaching Hours : 150

Course Description: This is BA 1st year compulsory English courses in 4yr BA system under Faculty of Humanities and Social sciences, Tribhuvan university. This course allows students to explore the art of reading and writing. They will engage themselves with different patterns of writing, read essays and stories associated with the patterns and work through the rhetoric of the language. Students will recognize and practice the important form of "four levels of interacting with the texts,"significant for comprehendingthe art of reading and writing.

Main Objective : Help improve students' writing Englishthrough the practices of different patterns of writing.

Other objectives :

- Help them learn writing though others' writing as given under patterns (narration, description, comparison and contrast) and practice them;
- Learn the technique of critical reading through reading texts

UNIT I: THE WRITING PROCESS: 20

Reading to Write: Becoming a Critical Reader

Brent Staples. "Cutting and Pasting: A Senior Thesis" (both the ones)

Invention

Arrangement

Drafting and Revising

Editing and Proofreading

UNIT II: PATTERNS OF WRITING: Narration and Description 20

Narration:

Sandra Cisneros. "Only Daughter"

Bonnie Smith-Yackel. "My Mother never Worked"

Martin Gansberg. "Thirty-Eight who saw the Murder didn't call the Police"

Description:

Jhumpa Lahiri. "Rice"

Suzanne Berne. "Ground Zero"
Heather Rogers. "The Hidden Life of Garbage"

UNIT III: PATTERNS OF WRITING:Cause and Effect and Comparison and Contrast 20

Cause and Effect:

Stan Cox. The Case against Air Conditioning"
Lawrence Otis Graham. "The 'Black Table' is still There"
Guillermo del Torro and Chuck Hogan. Why Vampires never Die"

Comparison and Contrast:

Bruce Catton. Gran and Lee: A Study in Contrast
Bharati Mukherjee. "Two Ways to Belong in America"
Amy Chau. "Why Chinese Mothers are Superior"

UNIT IV: PATTERNS OF WRITING: Definition and Argumentation 20

Definition:

Judy Brandy. "I want a Wife"
Meghan Daum. "Fame-iness"
Gayle Rosenwald Smith. "The Wife-Beater"

Argumentation:

Jennifer Halperin. "No Pay? Many Interns say, 'No Problem'"
Alex Tabarrok. "The Meat Market"
Daniel Engber. "Let them Drink Water!"

UNIT V: Critical Reading for Writing 20

Interactions: Four Levels of Interacting with Texts

"Yudhisthira's Wisdom"
"The Brave Little Parrot"
"A 1996 Commencement Speech"
"The Wretched Stone"
"Marriage is a Private Affair"
"Scientific Inquiry: Invention and Test"
"The Stub Book"
"Keeping Errors at Bay"
The Telegram on the Table
"A Tale"
" Why Go to University"

Evaluation system

Internal evaluation 30% (Internal Examination, class presentation, attendance)

External evaluation 70% (annual examination)

Prescribed Texts:

Kriszner, Laurie G.. *Patterns of College Writing: A Rhetorical reader and Guide.* (12th Edition). Boston, New York: Bedford/St. Martin's. 2012.

Lohani, Shreedhar and Moti Nissani. *Flax-Golden Tales: An Interdisciplinary Approach to Learning English.* Kathmandu, Nepal: Ekata Books. 2008.

******

TRIBHUVAN UNIVERSITY ORGANIZED 1959 A.D. KATHMANDU NEPAL

तथा सामाजिक शास्त्र
डिनको कार्यालय
त्रि. वि., कीर्तिपुर

कीर्तिपुर

Compulsory English Courses
Level: Bachelor of Arts, Third Year
Course Title: Reading & Writing Across the Disciplines

Code: Comp. Eng. 403
Full Marks: 100
Pass Marks: 40
Teaching Hours: 150

Course Description: This course, after first providing students with a sound grounding into reading and writing heuristics associated with summary, critique, analysis and synthesis, enables them to internalize tools to create and develop their own motives for advanced level of reading and writing during both the college years and professional life later on. It shares its assumption with the premise of the first-year compulsory English course that in order to become good writers, students must be good readers. But this course transcends its first-year counterpart in terms of disciplinary inclusions and critical complexities.

UNIT I: SUMMARIES & CRITIQUES (BEHRENS & ROSEN) **33 hrs.**

Summary, Paraphrase, and Quotation.

- What Is a Summary?
- Can a Summary Be Objective?
- Using the Summary
- The Reading Process
- How to Write Summaries
- Demonstration: Summary
- How Long Should a Summary Be?
- Summarizing Figures and Tables
- Paraphrase
- Quotations
- Avoiding Plagiarism

Critical Reading & Critique

- Critical Reading
- Critique

UNIT II: SYNTHESES & ANALYSES (BEHRENS & ROSEN) **33 hrs.**

Explanatory Synthesis

- What Is a Synthesis?
- Purpose
- Using Your Sources
- Types of Syntheses: Explanatory and Argument
- How to Write Syntheses
- The Explanatory Synthesis
- Demonstration: Explanatory Synthesis—The Car of the Future?
- Model Explanatory Synthesis (First Draft)
- Model Explanatory Synthesis (Final Draft)

Argument Synthesis

- What Is an Argument Synthesis?
- Demonstration: Developing an Argument Synthesis Balancing Privacy nd Safety in the Wake of Virginia Tech
- Developing and Organizing the Support for Your Arguments
- The Comparison-and-Contrast Synthesis
- A Case for Comparison-and-Contrast: World War I and World War II

Analysis

- What Is an Analysis?
- Demonstration: Analysis

- How to Write Analyses
- Consider Your Purpose
- Locate an Analytical Principle
- Formulate a Thesis
- Analysis: A Tool for Understanding

UNIT III: ARTS & HUMANITIES (Comley, et al.) **28 hrs.**

Maya Angelou. "Graduation"
Amy Tan. "Mother Tongue"
Ernest Hemingway. "A New Kind of War"
James Alan McPherson. "Problems of Art"
Susan Choi. "Memory work "
Plato. "The Cave"
John Berger. "Hiroshima"
George Orwell. "Politics and the English Language"

UNIT IV: SOCIAL SCIENCE & PUBLIC AFFAIRS (Comley, et al.) **28 hrs.**

N. Scott Momaday. "The Way to Rainy Mountain"
Martin Luther King Jr. "Pilgrimage to Nonviolence"
William L. Laurence. "Atomic Bombing of Nagasaki Told by Flight Member"
Jon Gertner. "The Futile Pursuit of Happiness"
Monica M. Moore. "Nonverbal Courtship Patterns in Women: Context and Consequences"
Malcolm Gladwell. "The Naked Face"
Jonathan Swift. "A Modest Proposal"
Thomas Jefferson. "The Declaration of Independence"

UNIT V: SCIENCE & TECHNOLOGIES (Comley, et al.) **28 hrs.**

Carl Sagan. Can We Know the Universe? Reflections on a Grain of Salt
Robert Frost. Design
Bruno Bettelheim. Joey: A "Mechanical Boy"
Eric Schlosser. Why McDonald's Fries Taste So Good
Jamie Shreeve. The Other Stem-Cell Debate
James Jeans. Why the Sky Is Blue
David Livingstone Smith. Natural-Born Liars
Emily Martin. The Egg and the Sperm: How Science Has Constructed Romance Based on Stereotypical Male-Female Roles

Evaluation System

Internal evaluation 30% (Internal examination, class presentation, attendance)
External evaluation 70% (Annual examination)

Prescribed Texts:

Behrens, Laurence & Leonard J. Rosen. *Writing and Reading Across the Curriculum*. 11th ed. Boston: Pearson, 2011.

Comley, Nancy, et al. *Fields of Reading: Motives for Writing*. 8th ed. Boston: Bedford/St. Martin's, 2007.

******

प्राज्ञिक परिषद्को कार्यालय
कीर्तिपुर

अनिवार्य नेपाली विषयको पाठ्यक्रम

पाठ्यांश शीर्षक : अनिवार्य नेपाली (कोड नं..४०२.)
तहः स्नातक (चार बर्से)
वर्ष : दोस्रो

पूर्णाङ्क : सै. ७०+ प्रा. ३० =१००
उत्तीर्णाङ्क : ३५
प्रतिहप्ता पाठघण्टा : ६
जम्मा पाठघण्टा : १५०

१. पाठ्यांश परिचय

यो पाठ्यक्रम त्रिभुवन विश्वविद्यालय अन्तर्गत विभिन्न सङ्कायका स्नातक तहमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरुलाई नेपाली भाषामा विशिष्ट बोध, अभिव्यक्ति र रचना कौशलको विकास गर्न तयार पारिएको हो । यस पाठ्यक्रममा नेपाली भाषाको कथ्य र लेख्य स्वरूप, शब्द भण्डार, वाक्यतत्त्वपरक रचना, सङ्कथन संरचना, नेपाली वाङ्मयका विभिन्न क्षेत्रका गद्यांशको पठन बोध, व्यावहारिक लेखन, निबन्धात्मक अभिव्यक्तिका साथै निर्धारित साहित्यिक कृतिहरुको पठन, आस्वादन र अभिव्यक्ति क्षमताको विकास गर्ने पाठ्य सामग्रीहरु समावेश गरिएका छन् ।

२. पाठ्यक्रमका साधारण उद्देश्य

यस पाठ्यक्रमका पाठ्यांशको अध्ययनपछि विद्यार्थीहरु निम्न लिखित भाषिक सिप आर्जन गर्न सक्षम हुनेछन् :

- कथ्य र लेख्य नेपालीको भिन्नता पहिल्याई मानक रूपको प्रयोग गर्न,
- नेपाली वाङ्मयका विविध क्षेत्रमा प्रयुक्त शब्दहरुको स्रोत, वर्ग, बनोट र अर्थ बोध गरी वाक्यमा सन्दर्भपूर्ण प्रयोग गर्न,
- तालिका, चित्राकृति (डायग्राम) रेखाचित्र (ग्राफ) र आरेखका सूचनालाई अनुच्छेदमा तथा अनुच्छेदमा रहेका सूचनालाई तालिका, चित्राकृति, आलेख र आरेखमा रूपान्तर गर्न,
- नेपाली वाक्यतत्त्वको पहिचान गरी वाक्यतत्त्वपरक रचना गर्न,
- पाठ वा पाठ्यांशका सङ्कथनको संरचना पहिल्याउन,
- नेपाली वाङ्मयका विविध क्षेत्रका गद्यांशहरु पढी तिनमा आधारित बोधप्रश्नहरुको उत्तर दिन,
- सम्बद्ध गद्यांशको बुँदा टिपोट र संक्षेपीकरण गर्न,
- पाठ वा पाठांशका विषयवस्तुमा आधारित भई स्वतन्त्र अभिव्यक्ति प्रकट गर्न,
- निर्धारित ढाँचामा आधारित भई विविध व्यावहारिक लेखन र प्रतिवेदन तयार गर्न,
- विभिन्न विषयमा आत्मपरक तथा वस्तुपरक निबन्ध लेख्न,
- निर्धारित कविता, गीत/गजल, निबन्ध, कथा, उपन्यास र नाटकको सरसर्ती अध्ययन वा आस्वादन गरी प्रतिक्रिया दिन ।

३. पाठ्यक्रमका विशिष्ट उद्देश्य तथा पाठ्य विषय

विशिष्ट उद्देश्य	पाठ्य विषय	अङ्क	पा.ध.
• शब्दहरुको अक्षरीकरण गर्न • नेपाली वर्ण विन्यास प्रयोग गर्न	**एकाइ एक : अक्षरीकरण र वर्ण विन्यास** क) शब्दहरुको अक्षरीकरण ख) नेपाली वर्ण विन्यास	६	९
• नेपालीका विभिन्न स्रोतका शब्दको पहिचान गर्न • शब्दवर्ग छुट्ट्याई शब्दको बनोट देखाउन, • शब्दार्थ अनुसार शब्दहरुको प्रयोग गर्न	**एकाइ दुई : नेपाली शब्द भण्डार** क) शब्दस्रोत र शब्दवर्ग अ) शब्द बनोट ग) शब्दार्थ र शब्दहरुको प्रयोग (विभिन्न विषय क्षेत्रसँग सम्बन्धित सामान्य र विशिष्ट प्रकृतिका पारिभाषिक शब्दको प्रयोग) र अभ्यास	६	९
• वर्णनात्मक प्रकृतिका स्वतन्त्र रचना निर्माण गर्न • निर्देशित रचना तयार गर्न • वाक्य संश्लेषण गर्न	**एकाइ तीन : वाक्यतत्त्वपरक रचना** क) स्वतन्त्र रचना (लिङ्ग, वचन, पुरुष, आदर, काल, पक्ष, भाव, वाच्य, करण अकरणका आधारमा वर्णन) ख) निर्देशित रचना (वाक्यान्तरण) ग) वाक्य संश्लेषण	६	९
• तालिका, चित्राकृति (डायग्राम) रेखाचित्र (ग्राफ) र आरेखको सूचनालाई अनुच्छेदमा र अनुच्छेदमा रहेका सूचनालाई तालिका, चित्राकृति (डायग्राम) रेखाचित्र (ग्राफ) र आरेखमा रूपान्तर गर्न • विभिन्न प्रकृतिका स्वतन्त्र स्वतन्त्र तथा निर्देशित अनुच्छेद रचना गर्न	**एकाइ चार : सूचनाको रूपान्तरण र अनुच्छेद लेखन** क) तालिका, चित्राकृति (वृत्ताकार र स्तम्भ), रेखाचित्र तथा आरेखका सूचनाको अनुच्छेदमा रूपान्तर र अनुच्छेदका सूचनाको तालिका, चित्राकृति (वृत्ताकार र स्तम्भ), रेखाचित्र तथा आरेखमा रूपान्तर ख) स्वतन्त्र तथा निर्देशित अनुच्छेद लेखन	४	१०
• शब्दहरुको व्याकरणिक र कोशीय संसक्ति पहिल्याउन, • अन्तर्वाक्यात्मक अर्थान्विति पत्ता लगाउन	**एकाइ पाँच : सङ्कथन / पाठको संरचना** क) व्याकरणिक संसक्ति तथा कोशीय संसक्ति ख) अन्तर्वाक्यात्मक अर्थान्विति	४	९
• नेपाली वाङ्मयका विभिन्न क्षेत्रसँग सम्बद्ध दृष्टांश र अदृष्टांश पाठ / पाठांश तथा बोधात्मक प्रश्नहरुको अभ्यास गर्न।	**एकाइ छ : पठन बोध** नेपाली वाङ्मयका शिक्षा, अर्थ व्यवस्था, भूगोल, ऊर्जा, वातावरण, जैविक विविधता, विज्ञान, प्रविधि, स्वास्थ्य, खेलकुद, भाषा साहित्य, सूचना, सञ्चार, समाज, संस्कृति, दर्शन, मनोविज्ञान, कानुन, कृषि, वन, जीवजन्तु र वनस्पति आदि क्षेत्रसँग सम्बन्धित सामान्य तथा विशिष्ट दृष्टांश र अदृष्टांश पाठ वा पाठ्यांशमा आधारित	१०	२५

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
प्राज्ञिक परिषद्को कार्यालय कीर्तिपुर
मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय डीनको कार्यालय कीर्तिपुर

	अनुमानात्मक, निष्कर्षात्मक, तथ्यात्मक, संरचनात्मक तथा समीक्षात्मक प्रकृतिका प्रतिक्रियामूलक तथा बहुवैकल्पिक बोधप्रश्नको अभ्यास		
• विभिन्न अनुच्छेदबाट बुँदा टिपोट र संक्षेपीकरण गर्न	**एकाइ सातः बुँदा टिपोट र संक्षेपीकरण** क) विविध विषयसँग सम्बन्धित गद्यांशबाट मुख्य मुख्य बुँदा टिपोट ख) नेपाली वाङ्मयका विविध विषयसँग सम्बन्धित गद्यांशका मुख्य कुरा नछुटाई संक्षेपीकरण	४	९
• विज्ञापन, सम्पादकलाई चिठी, शुभ कामना, बधाई ज्ञापन, श्रद्धाञ्जली, समवेदना र व्यक्तिवृत्तका नमुना तयार गर्न	**एकाइ आठ : व्यावहारिक लेखन** क) विज्ञापन र सम्पादकलाई चिठी ख) शुभ कामना, बधाई, श्रद्धाञ्जली/समवेदना ग) व्यक्तिवृत्त लेखन	४	९
• विभिन्न विषयसँग सम्बद्ध आत्मपरक र वस्तुपरक निबन्ध सिर्जना गर्न	**एकाइ नौ : निबन्ध लेखन** आत्मपरक र वस्तुपरक/निबन्ध सिर्जना	७	१३
• घटना, समारोह, भ्रमण, निरीक्षण जस्ता विषयमा प्रतिवेदन तयार गर्न	**एकाइ दश : प्रतिवेदन लेखन** घटना, समारोह, भ्रमण र निरीक्षणमा आधारित प्रतिवेदन लेखन	५	१२

• कविता, गीत /गजल निबन्ध, कथा, उपन्यास र नाटकको सरसर्ती अध्ययन गरी तिनको आस्वादन गर्न	**एकाइ एघार : साहित्यिक कृतिको आस्वादन / अध्ययन** **क) कविता /गीत /गजल** • माधव घिमिरे : तिम्रो र हाम्रो मन एक होओस् • भूपि शेरचन : मेरो चोक • हरिभक्त कटुवाल : भोलिको नेपाल • दुर्गालाल श्रेष्ठ : मनको दैलो • अमर गिरी : चराका गीतहरु • धीरेन्द्र प्रेमर्षि : आँसु लुकाई परेलीमा **ख) निबन्ध** • लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा: के नेपला सानो छ ? • शङ्कर लामिछाने : गोधूलि संसार • भैरव अर्याल : टाउको • शारदा शर्मा : सुखसत्ता **ग) कथा** • विश्वेश्वर प्रसाद कोइराला : एक रात • राजेन्द्र विमल : लङ्काकाण्ड • पद्मावती सिंह : आरुको बोट • ऋषिराज बराल : पछबरिया टोल • महेश विक्रम शाह : गाउँमा गीतहरु गुन्जिँदैनन् **घ) उपन्यास** – सरुभक्त : चुली **ङ) नाटक** – अ) विजय मल्ल : सत्ताको खोजमा आ) कृष्ण शाह यात्री : पीडा आरोहण	८+६=१

त्रिभुवन विश्वविद्यालय NEPAL

प्राज्ञिक परिषद्को कार्यालय कीर्तिपुर

मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय डीनको कार्यालय कीर्तिपुर

४. **शिक्षण विधि :** निर्धारित पाठ्यक्रमलाई कक्षागत र प्रयोगात्मक दुई खण्डमा छुट्याई अभ्यास गराइनेछ ।

क) ७० पूर्णाङ्कको शिक्षण कक्षागत व्याख्यान, प्रश्नोत्तर, छलफल, कक्षाकार्य, गृहकार्य, आदिद्वारा गराइनेछ ।

ख) सम्बन्धित शिक्षकको निर्देशनमा विद्यार्थी आफैले ३० पूर्णाङ्कको अध्ययन पुरा गर्नेछन् ।

५. **मूल्याङ्कन पद्धति :** ७० पूर्णाङ्को वार्षिक वा बाह्य परीक्षा लिइनेछ । बाह्य परीक्षाका लागि विशिष्टीकरण तालिका (ग्रिड) अनुसार विभिन्न एकाइगत सन्तुलन हुने गरी ७० पूर्णाङ्कका प्रश्नहरु सोधिनेछन् । शैक्षिक वर्षावधिमा सम्बन्धित कक्षा शिक्षकद्वारा पाठ्यक्रममा आधारित भई ३० पूर्णाङ्कको आन्तरिक परीक्षा लिइनेछ ।

६. **आन्तरिक परीक्षाको अङ्क विभाजन र क्रियाकलापका लागि सामग्री निर्माणका नमुना आधार**

क) **अङ्क विभाजन :**

अ) **उपस्थिति– ५ अङ्क**

- विद्यार्थीको ८० प्रतिशत उपस्थिति अनिवार्य हुनेछ । उपस्थितिको अङ्क वितरण निम्नानुसार हुनेछ ।
- ८० प्रतिशत उपस्थितिका लागि ३ अङ्क
- ८१ – ९० प्रतिशतसम्म उपस्थितिका लागि ४ अङ्क
- ९१ प्रतिशतभन्दामाथि उपस्थितिका लागि ५ अङ्क

आ) **कक्षा सहभागिता र प्रस्तुति– ५ अङ्क**

- पठन पाठनका क्रममा कक्षागत छलफल, प्रश्नोत्तर, जिज्ञासा, शिक्षकले दिएको कक्षाकार्य, प्रश्नको कक्षागत उत्तरको प्रस्तुति आदिलाई सम्बन्धित शिक्षकले मूल्याङ्कन गरी अङ्क प्रदान गर्नेछ ।

इ) **आन्तरिक परीक्षा–१० अङ्क**

- सम्बन्धित शिक्षकले आन्तरिक सुधारका रूपमा १०० पूर्णाङ्कको प्रश्नपत्र तयार गरी आन्तरिक परीक्षा लिएर प्राप्ताङ्कलाई १० अङ्कमा परिणत गर्ने छ ।

ई) **परियोजना कार्य–१० अङ्क**

- परियोजना कार्यका लागि सम्बन्धित शिक्षकले शैक्षिक सत्र सुरु भएपछि कक्षाका सम्पूर्ण विद्यार्थीलाई विशिष्ट उद्देश्य प्राप्तिका निम्ति तोकिएका पाठ्य विषयसँग सम्बन्धित भई उपयुक्त शीर्षक बनाएर परियोजना कार्य तयार गर्न लगाई कक्षामा प्रस्तुत गर्न लगाउनेछ । शिक्षकले परियोजना कार्यका लागि ६० पूर्णाङ्क र प्रस्तुतिका लागि ४० पूर्णाङ्क राखी मूल्याङ्कन गरेर प्राप्ताङ्कलाई १० प्रतिशतमा परिणत गर्ने छ ।

(सम्बन्धित शिक्षकले विद्यार्थीले प्रयोगात्मक कार्यमा प्राप्त गरेको सम्पूर्ण अङ्क योग गरी तयार गरेको अभिलेख सम्बन्धित क्याम्पसको परीक्षा शाखालाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।)

ख) **क्रियाकलापका लागि सामग्री निर्माणका नमुना आधार**

एकाइ	पाठ्यांश	क्रियाकलापका लागि केही नमुना
एकाइ एक	नेपाली वर्ण विन्यास	*अ) वर्ण विन्यासगत अशुद्धियुक्त गद्यांश दिई सच्याउन लगाई शुद्धीकरणको आधार वा कारणबारे सम्बद्ध जानकारी कक्षामा प्रस्तुति ।* *आ) लेखाइ र उच्चार्य भिन्नता भएका शब्दहरु भएको अनुच्छेद दिई उच्चारणानुसार लेखनमा रूपान्तरण तथा सोही अनुच्छेदका निर्धारित शब्दको अक्षरीकरण गरी कक्षामा प्रस्तुति ।*
एकाइ दुई	पारिभाषिक शब्द	*शिक्षकले खास प्रयोजनपरक विषय क्षेत्र तोकी विद्यार्थीलाई नै सो विषयको अनुच्छेद सङ्कलन गर्न लगाएर त्यसबाट विशिष्ट पारिभाषिक शब्द खोज्न लगाई अर्थबोध सहित वाक्य निर्माण गर्न लगाउने ।*

एकाइ चार	सङ्कथन	१५० शब्दसम्मको गद्यांश (पाठ) दिई त्यसबाट व्याकरणिक तथा कोशीय संसक्ति पहिचान र त्यसको तार्किक पुष्टि गर्न लगाउने।
एकाइ दश	प्रतिवेदन	कहीं पहिले नै आयोजित भएको वा विद्यार्थीहरुले नै साहित्यिक वा अन्य कार्यक्रम आयोजना गरी सो कार्यक्रमको सामूहिक प्रतिवेदन निर्माण गर्न लगाई कक्षामा प्रस्तुत गर्न लगाउने। पाठ्यक्रम ण्भन्दा बाहिरको कुनै साहित्यकारको कुनै कृतिको अध्ययन गरी पाठक प्रतिक्रियाका रूपमा परियोजना पत्र तयार पारी व्यक्तिगत वा सामूहिक रूपमा कक्षामा प्रस्तुत गर्न लगाउने।
एकाइ एघार	कृतित्वको अध्ययन	पाठ्यक्रममा रहेका कृतिहरुको सरसर्ती अध्ययन गरी पाठक प्रतिक्रिया लेख्न लगाउने

पाठ्य पुस्तक

संस्करण २०६६

- अनिवार्य नेपाली स्थायी समिति, **नेपाली साहित्यिक रचना** (परिवर्तित [illegible]), साझा प्रकाशन, काठमाडौं ।
- अनिवार्य नेपाली स्थायी समिति त्रि.वि. पाविके, अनिवार्य **नेपाली व्याकरण, बोध र रचना** (प्रस्तावित) साझा प्रकाशन, काठमाडौं ।

सहायक सामग्री

- टङ्क न्यौपाने, **मानक नेपाली व्याकरण र कार्यमूलक लेखन**, श्याम ब्रदर्स, विराटनगर
- मोहनराज शर्मा, **शब्द रचना र वर्ण विन्यास**, नवीन प्रकाशन, काठमाडौं ।
- लालानाथ सुवेदी, **नेपाली बोध र रचना कौशल**, हिमालय बुक्स स्टल, काठमाडौं ।
- हेमाङ्गराज अधिकारी, **प्रयोगात्मक नेपाली व्याकरण**, साझा प्रकाशन, काठमाडौं ।

...क परिषद्को कार्यालय कीर्तिपुर

...तथा सामाजिक शास्त्र संकाय डीनको कार्यालय कीर्तिपुर

त्रिभुवन विश्वविद्यालय KATHMANDU NEPAL

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय

डीनको कार्यालय

तहः स्नातक — **वर्ष : चौथो**

विषय कोडः NPS 404 — **पूर्णाङ्कः १००**

(७० +३०)

विषयः नेपाल अध्ययन — **पाठघण्टाः १५०**

पाठ्यक्रमको वर्णन

नेपाल भौगोलिक, सामाजिक-सांस्कृतिक तथा प्राकृतिक दृष्टिले विविधतायुक्त देश हो । यही विविधताले नै नेपाललाई विश्वमा सुपरिचित गराएको छ । यसबाट मुलुकको आर्थिक, सामाजिक-सांस्कृतिक तथा राजनीतिक पद्धतिको विकास र परिवर्तनमा यही विविधतापूर्ण विशेषताको उल्लेख्य भूमिका रहँदै आएको छ । परापूर्वकालदेखि विकसित हुँदै आएका नेपाली मूल्य, परम्परा र साझा सामाजिक, सांस्कृतिक विशेषताले राष्ट्रियताको विकास र साझा पहिचानको निर्माण गर्न समेत मद्दत पुऱ्याउँदै आएको छ । हाम्रा प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक विविधताले पर्यटनको विकासमा पनि योगदान पुग्दै आएको छ । राष्ट्रको समग्र स्रोत र साधनको विविधतासँग परिचित गराउनुका साथै सोको सदुपयोगबाट देशभित्रै अवसरको सिर्जना गरी गुणस्तरीय जीवनको सम्भावना पहिल्याउनका लागि आवश्यक नीति तथा योजना निर्माणमा यस पाठ्यक्रमले सघाउ पुऱ्याउने छ ।

प्रस्तुत पाठ्यक्रम स्नातक तह चौथो वर्षमा पढ्ने विद्यार्थीहरूका लागि तयार गरिएको हो । यस पाठ्यक्रममा नेपाललाई चिनाउने विविध पक्षसँग सम्बन्धित विषयवस्तुलाई समावेश गरिएको छ ।

पाठ्यक्रमको उद्देश्य

प्रस्तुत पाठ्यक्रमको मूल उद्देश्य स्नातक तहका विद्यार्थीहरूलाई नेपालका विविध पक्षमा आधारभूत ज्ञान दिई नेपालको विविधता र यससँग सम्बन्धित स्रोत, साधन, अवसर पहिचान र सोको उपयोग गर्न सक्ने देशभक्त जनशक्ति उत्पादन गर्नु रहेको छ । यस पाठ्यक्रमले विद्यार्थीहरूलाई आफ्नो ज्ञान र सिपलाई देशको विकासमा उपयोग गर्न अभिप्रेरित समेत गर्ने छ ।

मूल्याङ्कन

प्रस्तुत पाठ्यक्रमको सिकाइ उपलब्धिको मूल्याङ्कन कुल पूर्णाङ्क १०० मध्ये ७० प्रतिशत अङ्क बाह्य परीक्षा र ३० प्रतिशत अङ्क आन्तरिक मूल्याङ्कनको आधारमा हुने छ । आन्तरिक ३० अङ्कको मूल्याङ्कन गर्दा विद्यार्थीको निरन्तर मूल्याङ्कनको आधारमा गर्नुपर्ने छ र मूल्याङ्कन क्रियाकलाप पठनपाठनको विषयवस्तुसँग सम्बन्धित हुने छ ।

पाठ्यवस्तु — **पाठघण्टा**

एकाइ एकः नेपालको भौगोलिक परिचय : २०

१.१ नेपालको अवस्थिति तथा भौगोलिक विभाजन — ५

- विश्वमानचित्रमा नेपाल
- भौतिक विभाजन
- प्रशासनिक विभाजन

१.२ हावापानी र प्राकृतिक वनस्पति — ४

१.३ नदी, ताल तथा हिमनदीहरू — २

१.४ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा संरक्षण क्षेत्रहरू — २

१.५ नेपालका प्राकृतिक स्रोतहरू (माटो, खनिज, जलस्रोत, वन) — ४

१.६ मानव वस्ती तथा जनसङ्ख्या ३

एकाइ दुईः नेपालको संङ्क्षिप्त इतिहास २५

२.१ प्राचीन तथा मध्यकालीन नेपालको इतिहास ६

- 'नेपाल' शब्दको प्राचीनता र पूर्वप्राचीनकालको संक्षिप्त परिचय (गोपाल, महिषपाल तथा किरातकाल)
- लिच्छवि शासनकालको प्रमुख राजनीतिक, आर्थिक तथा सामाजिकस्थिति
- काठमाडौ उपत्यकामा मल्ल शासनको परिचय तथा मल्ल शासनको अन्त्य

२.२ आधुनिक नेपालको इतिहास ९

- पृथ्वीनारायण शाहको उदय र काठमाडौँ उपत्यका विजय
- पृथ्वीनारायण शाहपछिको नेपालको राज्य बिस्तार अभियान
- नेपाल अङ्ग्रेज युद्धको कारण र परिणाम
- राणाशासनको उदय र पतन

२.३ वि.सं. २००७ पछिको नेपालको इतिहास १०

- प्रजातान्त्रिक शासनको अभ्यास (वि.सं. २००७-२०१५)
- संसदीय शासनको अभ्यास (वि.सं. २०१५-२०१७)
- पञ्चायत व्यवस्था- मूलभूत सिद्धान्त र असफलता
- वि.सं. २०४६/४७ को जनआन्दोलन
- वि.सं. २०६२/६३ को जनआन्दोलन

एकाइ तीनः नेपालको राजनीतिक, संवैधानिक तथा प्रशासनिक व्यवस्था २०

३.१ राजनीतिक व्यवस्था ७

- नेपालको संविधानसभा
- शासन व्यवस्थाको स्वरूप : संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय
- शासन व्यवस्थामा समावेशिता र सामाजिक न्याय
- नेपालका राजनीतिक दल परिचय

३.२ संवैधानिक व्यवस्था ७

- नेपालको संविधान र यसका प्रमुख विशेषता
- कार्यापालिका, व्यवस्थापिका तथा न्यायपालिका : संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय
- प्रमुख संवैधानिक निकायहरूको परिचय
- नागरिकका मौलिक हक तथा कर्तव्य

३.३ प्रशासनिक व्यवस्था ६

- प्रशासनिक व्यवस्थाको ऐतिहासिक परिचय
- विद्यमान प्रशासनिक संरचना : संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय
- नेपालको कर्मचारी प्रशासन
- सुशासन र यसको संयन्त्र

एकाइ चार नेपालको आर्थिक अवस्था र पूर्वाधार विकास २५

४.१ नेपालको अर्थतन्त्र र यसका स्रोत ५

- प्राकृतिक स्रोत - भूमि, खनिज, वन, जल, तथा जलविद्युत स्रोत र सम्भावना
- मानवस्रोत- जनसङ्ख्याको बनावट र संरचना, उमेर र लिङ्ग, आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या, श्रम आप्रवासन तथा विप्रेषण, प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी (FDI)

४.२ नेपालको अर्थतन्त्रका क्षेत्र ५

- कृषि- भूमिका तथा समस्या, कृषि वित्त तथा संस्थागत प्रवन्ध (भूमि सुधार)
- उद्योग- भूमिका तथा विद्यमान स्थिति; घरेलु, साना, मझौला र ठूला उद्योगहरुको समस्या र सम्भावना
- उत्पादन क्षेत्र तथा पर्यटन क्षेत्र

४.३ पूर्वाधार विकासका क्षेत्र ४

- भौतिक पूर्वाधार- यातायात, सञ्चार, ऊर्जा तथा सिँचाइको स्थिति
- सामाजिक पूर्वाधार- स्वास्थ्य, शिक्षा तथा खानेपानीको स्थिति

४.४ व्यापार तथा भुक्तानी ४

- नेपालको वैदेशिक व्यापार (अनुपात, संरचना तथा बजार)
- व्यापार सन्तुलन तथा भूक्तानी सन्तुलन
- वैदेशिक व्यापारका समस्या तथा सम्भावना र वैदेशिक सहायता

४.५ योजना ३

- नेपालमा योजनाबद्ध विकासको परिचय
- वर्तमान योजनाको उद्देश्य, प्राथमिकता, नीति, रणनीति तथा स्रोतको बाँडफाँटको स्थिति

४.४ वातावरण संरक्षण तथा दिगो विकास लक्ष्य ४

- प्रमुख वातावरणीय समस्या
- नेपालमा वातावरण संरक्षणका प्रयास
- दिगो विकास लक्ष्य (२०१५-२०३०): उद्देश्य, लक्ष्य र उपलब्धि

एकाइ पाँचः नेपाली समाज र संस्कृति २०

५.१नेपाली समाज १०

- समाज र नेपाली समाजको ऐतिहासिक परिचय
- सामाजिक इतिहासः जनजीवन, सामाजिक संरचना र पारिवारिक पद्धति
- सामाजिक विविधताः जाति, वर्ग, लिङ्ग, भाषा, धर्म र संस्कृति
- सामाजिक संरचना र जाति व्यवस्था
- जातीय संरचनाको ऐतिहासिक स्वरूप र परिवर्तन
- लैङ्गिक स्थितिः सामाजिक-सांस्कृतिक अभ्यास र परिवर्तन
- सामाजिक मनोरञ्जन
- विविधतामा एकता

- बदलिँदो नेपाली समाज र सम्भावना
- नेपाली समाजका विविधता र सम्भावना

५.२ नेपालको संस्कृति १०

- संस्कृति र नेपाली संस्कृतिको परिचय
- हिमाल, पहाड, तराई तथा काठमाडौं उपत्यकाको सांस्कृतिक परिचय (कला, वास्तुकला तथा प्रमुख चाडपर्वहरू)
- सांस्कृतिक परिवर्तन र तिनका कारक तत्वहरू
- नेपाली संस्कृतिको उद्‌भव तथा विकासक्रम (प्राग्ऐतिहासिक, प्राचीन, मध्यकालीन तथा आधुनिक संस्कृति)
- संस्कृतिको विकासक्रमबारे जानकारी दिने साहित्यिक तथा पुरातात्त्विक स्रोत
- नेपालका प्रमुख धर्म तथा धार्मिक मत
- नेपाली संस्कृतिको विविधताः
- सांस्कृतिक परिवर्तनको प्रक्रिया
- नेपाली संस्कृति र सम्भावना

एकाइ छःभाषा, साहित्य, र आमसञ्चार २०

६.१ भाषा ६

- नेपालको भाषिक स्थिति
- नेपालमा बोलिने भाषा परिवारः भारोपेली, भोटबर्मेली, आग्नेय, द्रबिड, कुसुन्डा (एकल भाषा परिवार)
- भाषा र जातिको अन्तर्सम्बन्ध
- नेपाली भाषाको विकास र बिस्तार

६.२ साहित्य १०

- नेपाली साहित्यको उद्‌भव र विकास
- प्राचीन नेपाली अभिलेख, वाङ्मय र लोकसाहित्य
- नेपाली साहित्यको कालविभाजन
- नेपाली साहित्यको विशेषताः प्रारम्भिक, माध्यमिक, र आधुनिककाल
- नेपालका भाषा, साहित्य र सम्भावना

६.३आमसञ्चार ४

- आमसञ्चारको परिचय
- नेपालमा आमसञ्चारको स्थिति : छापा, रेडियो, टेलिभिजन तथा अनलाइन मिडिया
- सामाजिक सञ्जाल र आमसञ्चारको आचारसंहिता

एकाइ सातः नेपालको परराष्ट्र नीति र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध २०

७.१ नेपालको परराष्ट्र नीति ७

- परराष्ट्र नीतिको ऐतिहासिक परिचय
- परराष्ट्र नीतिका निर्देशक सिद्धान्त

- परराष्ट्र सम्बन्ध र वैदेशिक सहायता

७.२ नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध

- संयुक्त राष्ट्र संघमा नेपालको भूमिका
- असंलग्न आन्दोलन तथा दक्षिण एशियाली क्षेत्रीय सङ्गठनमा नेपालको सहभागिता र भूमिका
- नेपाल-भारत सम्बन्ध-ऐतिहासिक सन्धि र सम्झौताहरू
- नेपाल-चीन सम्बन्ध-ऐतिहासिक सन्धि र सम्झौताहरू
- विश्वव्यापीकरणको सन्दर्भमा नेपालमा रहेका सम्भावना

सन्दर्भसामग्रीहरू

एकाइ एकः नेपालको भौगोलिक परिचय

- CBS (2014). *Population monograph of Nepal (Vol. I, II, Ill)*.Kathmandu: Central Bureau of Statistics.
- CBS/GoN (2010). *Nepal Living Standard Survey (NLSS), 2010/11*. Central Bureau of Statistics.
- CBS/GoN (2014). Population Monograph of Nepal. Central Bureau of Statistics.
- Chapagain, Prem Sagar (2017). *Contemporary readings in Geography of Nepal*. Kathmandu: Ekta Books Distributors Pvt. Ltd.
- Rai, Dhyanenedra Bahadur (2074 B.S.). *Nepalko bhautik tatha arthik bhugol*. Kathmandu: Makalu Prakashan Griha.
- Shrestha, Sharan Hari (2004). *Economic geography of Nepal*. Kathmandu: Educational Publishing House.

एकाइ दुईः नेपालको संङ्क्षिप्त इतिहास

- Joshi, Bhuvan Lal and Leo E. Rose, *Democratic innovations in Nepal*, Berkeley: University of California Press, 1966, (Reprinted by Mandala Publication, Kathmandu, 2004).
- Sever, Adrian, Nepal Under the Ranas, Delhi: Oxford and IBH Publishing Co., 1993.
- Shah, Rishikesh, Ancient and Medieval Nepal, New Delhi: Manohar Publications, 1992,
- Stiller, Ludwig F., The Rise of the House of Gorkha, Ranchi: Patna Jesuit Society. 1975.
- Vaidya, T. R., Advanced History of Nepal, New Delhi: Anmol Publications, 1994.
- Whelpton, John, A History of Nepal, London: Cambridge University Press, 2005.
- मानन्धर, त्रिरत्न, पन्त, दिनेशराज, राठौर, कमलराजसिंह, र थापा, बिनोद (२०७७). नेपाल एकीकरणको इतिहास (वि.सं. १८०१-१८७२)। काठमाडौं: नेपाली सेना, जङ्गी अड्डा ।
- वैद्य, तुलसीराम र मिश्र, तीर्थप्रसाद (२०५४) आधुनिक नेपालको राजनीतिक इतिहास (१७६८-१८४६ ई.), काठमाडौं: नेपाल र एशियाली अनुसन्धान केन्द्र ।
- क्षेत्री, दिलबहादुर (२०६२), प्राचीन तथा पूर्वमध्यकालीक नेपाल, काठमाडौः निरन्तर प्रकाशन ।
- मानन्धर, त्रिरत्न र शर्मा, निरन्जन, (२०५३) आधुनिक नेपालको राजनीतिक इतिहास (वि.सं. २००७-१९), काठमाडौं: नेपाल र एशियाली अनुसन्धान केन्द्र ।

एकाइ तीनः नेपालको राजनीतिक, संवैधानिक तथा प्रशासनिक व्यवस्था

- Baral, Lok Raj (2012). *Nepal nation state in the wilderness: Managing state, democracy, and policy,* Kathamdndiu: CEDA
- Hachhethu, K et.al. (2008). *Nepal in transition: A study on state of democracy*. Stockholm: International IDEA.
- Whelpton, John (2005). *A history of Nepal*, Cambridge: Cambridge University Press
- Hachhethu, K (2002). *Party building in Nepal: A comparative study between Nepali Congress nad Communitst Party of Nepal (United Marxist-Leninist). People organisation and leadership.* Kathmandu: Mandala Book Point.
- Khanal, Rabindra (2001). *Democracy in Nepal: Challenges and prospects*, Kathamandu: Smriti Books.
- Pokhrel, K. (2001), *Public administration in Nepal*, Kathamandu: M.K. Publishers
- Kumar, Dhruba (1995) (ed.). *State leadership and politics in Nepal*, Kathamadu: Center for Nepal and Asian Studies (CNAS-TU)

- Chandra, P. (1979). *International politics*. New Delhi: Vani Educational Books.
- Joshi, Bhuwan Lal and Rose, L.E. (1966), *Democratic innovation in Nepal,* Berkely: University of California Press.
- Shrestha Hiranyalal (April 2015). Sixty years of Dynamic Partnership. Kathmandu: Nepal-China Society.
- थापा, शैलेन्द्रबहादुर (२०७८) भृकुटी (भेल्सा/ल्हाच्हिग ठ्रित्सुन) : एक अध्ययन, प्रथम सस्करण, काठमाडौं: प्रा.डा.नरविक्रम थापा ।
- *नेपालको संविधान* (२०७२), काठमाडौं: कानुन किताब व्यवस्था समिति ।
- *नेपालको अन्तरिम संविधान* (२०६३), काठमाडौं: कानुन किताब व्यवस्था समिति ।
- वैद्य, तुलसीराम र मानन्धर, त्रिरत्न (२०५३) *आधुनिक नेपालको प्रशासनिक इतिहास (१७६८-१९५१ ई.),* काठमाडौं: नेपाल र एशियाली अनुसन्धान केन्द्र ।

एकाइ चार नेपालको आर्थिक अवस्था र पूर्वाधार विकास

- Dahal, M. K. (ed.) (2004). *Nepalese economy: Towards building a strong economic nation-state.* Kathmandu: Central Department of Economics (CEDECON), Tribhuvan University (TU) and New Hira Books Enterprises, Kirtipur.
- Dhungel, K. R. (2004). *Readings in Nepalese Economy.* New Delhi: Adroit Publisher.
- Hagen, Tony (1961). *Nepal: The kingdom in the Himalayas*. New Delhi: Oxford.
- MoF/GoN. *Economic Survey* for various years and http://www.mof.gov.np
- Neupane, G.P. (1991). Nepalko Arthasastra. Kathmandu: MK Publisher and Distributers.
- NPC/GoN (2015). *The Fifteenth five year plan, (2076/77-2080/81).* National Planning Commission.
- NRB (2012). *Macroeconomic situations annual report, 2014.* nrb.org.np
- Poudyal, S. R. (1994). "Trends in Foreign aid in Nepal", in Heinz Bongartz et al. (eds.) *Foreign aid and the role of NGOs in the development process of Nepal*. NEFAS.
- Regmi, Mahesh Chandra. 1999. *Thatched huts and stucco palaces*, pp. 39-43, 172-179. New Delhi: Adroit Publishers
- Sharma, N.K. (2003). *Contemporary development and Nepalese economy*. Kathmandu: Pairabi Prakashan.
- Shrestha, B. P. (1981). *An introduction to Nepalese economy.* Kathmandu: Ratna Pustak Bhandar.

एकाइ पाँच: नेपाली समाज र संस्कृति

- Bajracharya, B. R., Sharma, S. R. & Bakshi, S. R. (Eds.). (1993).*Cultural history of Nepal*. New Delhi: Anmol Publicatios.
- Central Department of Sociology. (2017). *Unity in diversity in Nepal*. Chapter 4; pp. 13-16 & chapter 10; pp. 44-45. A Report Submitted to UNICEF, Kathmandu.
- Sharma, Prayag Raj. (2006). *The state and society in Nepal: Historical foundations and contemporary trend.* Selected Chapters. Second Reprinting. Kathmandu: Himal Books.
- Vaidya, T. R., Manandhar, T. & Joshi S. L. (2001). *Social history of Nepal.* New Delhi: Anmol Publications.
- उप्रेती, प्रेमरमण, र थापा, कृष्णबहादुर (२०५३) *नेपालको संक्षिप्त सामाजिक, आर्थिक तथा कुटनीतिक इतिहास,* काठमाडौं: साझा प्रकाशन ।
- खत्री, प्रेमकुमार (२०६०), *नेपालका धार्मिक मत र सामाजिक संरचना,* काठमाडौं: सिस्टमेटिक प्रिन्टिङ सर्भिस ।
- दाहाल, पेशल र खतिवडा, सोमप्रसाद (२०५८), *नेपालको कला र वास्तुकला,* काठमाडौं: एम.के. पब्लिसर्स ।
- पाण्डे, भीमबहादुर (२०७६), *त्यसबखतको नेपाल,* भाग १-५, काठमाडौं, फिनिक्स बुक्स ।
- बाङ्गदेल, लैनसिंह (२०३९), *प्राचीन नेपाली मूर्तिकलाको इतिहास,* काठमाडौं: नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठान ।
- मिश्र, चैतन्य *(२०१०), बदलिँदो नेपाली समाज,* काठमाडौं, फाइन प्रिन्ट ।
- सूचना विभाग (२०७७) *नेपाल परिचय,* काठमाडौं : नेपाल सरकार, सूचना विभाग ।
- शर्मा, जनकलाल (२०५८), *हाम्रो समाज एक अध्ययन,* ललितपुर, साझा प्रकाशन ।

एकाइ छ: भाषा, साहित्य, र आमसञ्चार

- Yadava, Y. P. (2003). Language. *Population monograph of Nepal.* Vol I.Kathmandu: CBS, 137-171.
- Yadava, Y. P. (2014). Language use in Nepal. *Population monograph of Nepal.* Vol

- राष्ट्रिय भाषा नीति सुझाव आयोगको प्रतिवेदन। काठमाडौं ,कमलादी ,२०५०.सं.वि ,
- नेपाल र एसियाली अनुसन्धान केन्द्र र सामाजिक समावेशीकरण अनुसन्धान कोष .(२०६५.सं.वि) .*राज्य पुनः संरचनाको सन्दर्भमा नेपालको वर्तमान भाषिक स्थिति र समावेशी भाषा नीति (सेमिनार प्रतिवेदन)* काठमाडौंः नेपाल र एसियाली अनुसन्धान केन्द्र र सामाजिक समावेशीकरण अनुसन्धान कोष।
- देउसा राई, लालध्वज, *अखबारी पत्रकारिता,* ललितपुर : साझा प्रकाशन ।
- नेपाल, किशोर, *नेपाली पत्रकारिताको भाषा,* काठमाडौं : नेपाल प्रेस इन्स्टिच्युट ।
- *प्रज्ञा नेपाली लोककथा,* काठमाडौं : नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान ।
- प्रेस काउन्सिल नेपालका अद्यावधिक प्रतिवेदनहरू ।
- बन्धु, चूडामणि, *नेपाली साहित्यको इतिहास,* (प्रथम खण्ड), काठमाडौं : नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठान ।
- लामिछाने, कपिलदेव, *लोकसाहित्य सिद्धान्त,* काठमाडौं : नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठान ।
- वस्ती, शरदचन्द्र, *हाम्रो भाषा,*काठमाडौं :एकता बुक्स ।
- शर्मा, सुकुम *नेपाली भाषासाहित्यमा आन्दोलन,* दोस्रो संस्क.काठमाडौं : हेरिटेज पब्लिकेसन ।
- श्रेष्ठ,दयाराम र अधिकारी, बालाकृष्ण *साहित्यको इतिहास* (सिद्धान्त र सन्दर्भ) चौथो संस्क.ललितपुर : साझा प्रकाशन ।
- श्रेष्ठ,दयाराम र शर्मा, मोहनराज, *नेपाली साहित्यको संक्षिप्त इतिहास,* छैटौं संस्क. ललितपुरः साझा प्रकाशन ।

एकाइ सातः नेपालको परराष्ट्र नीति र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध

- Agrawal, G.R., Acharya. R. & Pradhan, P. (eds) (1985), *Fundamentals of Nepalese foreign policy,* Kathmandu: CEDA
- Jaiswal, P. and Kochhar, G. (eds.). (2016). *India-China-Nepal: Decoding trilateralism.* New Delhi: GB Books
- Khanal, Y.P. (1988). *Essays in Nepal's foreign affairs.* Kathmandu: Murari Prasad Upadhyaya
- Pandey, S. R. & Adhikari, P. (eds.) (2007). *Nepal's foregin policy at the crossroad.* Kathmandu: Sangam Insitute
- Pokhrel, G. P., Shakya, A. & Cahal, B. (eds.). (2009). *Foreign policy of Nepal: Challenges and opportunities,* Kathamandu: Institute of Foreign Affairs.
- Rose, L.E. (1971). *Strategy for survival.* Berkely: University of California Press
- Shrestha, M. and Shakya, A. (ed). (2013) *Vision of foreign affairs*, International Conference Centrr.
- Shrestha, S. (1974). *Nepal and United Nations*, Delhi: Sindhu
- Singh, M.K. (2011). *Nepal's foreign policy*, New Delhi: Summit Enterprises.
- Subedi, S.P. (2005). *Dynamics of foreign policy and law: A study of Indo-Nepal relations*, New Delhi: Oxford University Presss.
- UN (2015). *Sustainable development goals*. Department of Economic and Social Affairs.
- Whelpton, J. (2005). *A history of Nepal*, Cambridge: Cambridge University Press

रजिष्ट्रारको कार्यालय
कीर्तिपुर

मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र
डीनको कार्यालय
त्रि. वि., कीर्तिपुर